БАЦЬКАЎШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“ Цана 30 н. фэн.

№ 38 (41) 28 ЛІСТАПАДА 1948 Г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 2

ВІТАЕМ
УСЕБЕЛАРУСКІ ЭМІГРАЦЫЙНЫ ЗЬЕЗД

Гэтымі днямі пачынаецца ў Парыжы першы Усебеларускі Эміграцыйны Зьезд, у якім прыймуць удзел упаўнаважаныя прадстаўнікі ад усіх беларускіх цэнтральных арганізацыяў з Эўрапэйскіх, як і заморскіх краінаў, дзе толькі знаходзяцца беларусы. На Зьезд выехала таксама дэлегацыя ад Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў Нямеччыне на чале зь сёйным старшынёю.

Галоўным заданьнем Зьезду ёсьць пакліканьне сталага й аўтарытэтнага эміграцыйнага цэнтральнага органу — Усебеларускага Цэнтральнага Эміграцыйнага Прадстаўніцтва, мэтай якога будзе рэпрэзэнтаваньне ўсяе беларускае эміграцыі ў цэлым сьвеце на вонкі, нармаваньне й рэгуляваньне ўсяе беларускае грамадзкае дзейнасьці на чужыне, праяўляньне ініцыятывы ў розных агульных грамадзкіх патрэбах эміграцыйнага жыцьця ды помач і апека над усімі беларускімі эмігрантамі.

Усебеларускі Эміграцыйны Зьезд бясспрэчна зьяўляецца вялікай гістарычнай падзеяй у жыцьці нашае эміграцыі. У выніку апошняй сусьветнай вайны й паўторнай акупацыі нашай Бацькаўшчыны маскоўскім бальшавізмам, вялікая колькасьць беларусаў змушана была пакінуць родныя загоны дарагой Бацькаўшчыны, каб уцьцерагчыся крывавага зьдзеку бальшавіцкага акупанта і каб на чужыне разьвіваць і маніфэставаць перад сьветам вызвольна-нацыянальныя ідэі беларускага народу, якія на Бацькаўшчыне зьяўляюцца сяньня бязьлітасна й злачынна варожымі сіламі патаптаныя.

У многіх свабодных краінах усіх пяці частак сьвету знаходзяцца такім чынам сяньня беларусы. Амаль усюды яны зарганізаваліся ў свае краёвыя беларускія арганізацыі, у якіх з большым або меншым пасьпехам праводзяць беларускую нацыянальную працу. Ня гледзячы на тое, што існавалі дасюль ужо кантакты, лучнасьць і супрацоўніцтва паміж беларусамі розных краінаў у розных частках сьвету, не прадстаўлялі яны аднак дагэтуль аднае арганізацыйнае цэласьці, аднаго супольнага грамадзкага арганізму.

Вось-жа пакліканьне такога ўсебеларускага эміграцыйнага цэнтру й будзе праведзенае на Парыскім Зьезьдзе, а побач з гэтым будуць прадыскутаваныя, высьветленыя й вырашаныя многія іншыя важныя праблемы нашага эміграцыйнага жыцьця.

Вітаючы першы Усебеларускі Эміграцыйны Зьезд, мы жадаем яму найбольш плённае працы й пчасьлівага разьвязаньня ўсіх нашых эміграцыйных праблемаў у духу нацыянальна-вызвольных інтарэсаў беларускага народу й патрэбаў эміграцыі.

САВЕТЫ ГРОЗЯЦЬ НОВЫМ ВЭТО
ВЫШЫНСКІ ДАЛЕЙ ТАРМОЗІЦЬ ПРАЦУ ЗАДЗІНОЧАНЫХ НАЦЫЯЎ

На працягу мінулага тыдня вяліся ажыўленыя дэбаты ў палітычнай камісіі ЗН у справе прыняцьця новых сяброў Задзіночаных Нацыяў. Яшчэ ў 1947 г. савецкая дэлегацыя ў Радзе Бясьпечнасьці заявіла сваё вэто супраць прыняцьця ў ЗН Італіі, Фінляндыі, Трансярданіі, Аўстрыі, Ірляндыі, Цэйлёну й Партугаліі, дамагаючыся, што разам з гэтымі гаспадарствамі мусяць быць прынятыя ў ЗН Вонкавая Манголія, Альбанія, Баўгарыя, Румынія й Мадзяршчына.

Каб разьвязаць гэтае пытаньне, пленарная сэсія ЗН восеньню 1947 г. пастанавіла зьвярнуцца да міжнароднага праўнага трыбуналу, каб гэты апошні падаў свой пагляд, якім умовам павінна адпавядаць кажнае гаспадарства, каб быць сябрам ЗН. Міжнародны праўны трыбунал сьцьвердзіў, што такое гаспадарства павінна адпавядаць вымогам ЗН-хартыі, паводля якіх павінна яно быць міралюбным і выконваць усе забаўзаньні ЗН-хартыі.

Саветы сваім захоўваньнем падчас цяперашніх нарадаў стараюцца ня толькі абмінуць пастановы ЗН-хартыі, але таксама й пастанову міжнароднага трыбуналу. Дэлегаты ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі й Кітаю заявілі ў палітычнай камісіі, што яны зракаюцца дабравольна свайго права вэта падчас дэбатаў Рады Бясьпечнасьці ў справе прыняцьця новых сяброў. Затое прадстаўнік Масквы Вышынскі 23 лістапада даў да зразуменьня, што ён скарыстае з права вэта ў выпадку, калі ня будуць выкананыя патрабаваньні Крэмля.

Аргентына падала праект, паводля якога спясярод аддзінаццаці сяброў Рады Бясьпечнасьці мае быць дастатковай згода сямі сяброў, каб прыняць дадзенае гаспадарства ў лік сяброў ЗН. ЗША, Вялікабрытанія, Францыя й Кітай, а таксама вялікая бальшыня іншых дэлегацыяў гэты праект падтрымалі. Аднак гэты праект быў зьняты з парадку дня, бо Вышынскі загразіў зламаць супраць яго сваё вэто. Савецкі Саюз перакананы — заявіў ён — што народы, запрапанаваныя заходнімі гаспадарствамі, заўсёды прыймаюцца ў ЗН, а адкідаюцца тыя, якіх запрапануе Савецкі Саюз. Але ў гэтым віна толькі Саветаў. Аўстралійскія й амэрыканскія дэлегаты заявілі ў гэтай справе: гаспадарствы, як Альбанія й Баўгарыя, якія падтрымліваюць ў Грэцыі ваенныя дзеяньні бандаў, як Румынія й Мадзяршчына, якія ломяць забавязаньні, што былі ўрачыста імі прынятыя ў мірных дагаворах, і адбіраюць ад сваіх народаў элемэнтарныя людзкія правы, і як Вонкавая Манголія, якой праўная незалежнасьць датуль будзе для ўсіх загадкай, пакуль яна будзе гэрмэтычна замкнутай ад вонкавага сьвету, — гэткія гаспадарствы не выконваюць пастановаў ЗН-хартыі.

ВОСТРАЯ ЗАЯВА ДЭ ГОЛЯ
ДЭ ГОЛЬ КРЫТЫКУЕ ПЛЯН МАРШАЛЯ, ЗАХОДНЮЮ ВУНІЮ Й АТЛЯНТЫЧНЫ ПАКТ

У нядаўна сказанай прамове Дэ Голь заявіў, што зварот немцам вугальных шахтаў і мэталюргічных заводаў басэйну Руры — гэта «найбольш нешчасьлівая пастанова XX веку». Ангельшчына й Амэрыка спадзяюцца, што яны могуць стварыць нямецкі райх, які будзе настаўлены супраць Савецкага Саюзу. Аднак Нямеччына магла таксама супрацоўнічаць з Расеяй, як і з Захадам. Гітлеру зусім не было трудна дасягнуць паразуменьня з Савецкім Саюзам. Пытаньне, на чый бок прыхіліцца новая Нямеччына, паводля Дэ Голя зьяўляецца такім, якое выклікае вялікае занепакаеньне.

«Я знаю, што цяжка зразумець Эўропу — гаварыў далей Дэ Голь — прыбыўшы ў Эўропу толькі нядаўна й вывучаючы ўсе эўрапэйскія праблемы з Франкфурту, у вакружэньні людзей, якім перадусім расходзіцца аб іхнюю кар'еру, або якія не занадта маюць інтэлігенцыі. Нам загражаюць, што даставы ў рамах пляну Маршаля для нас будуць спынены, калі мы выступім супраць гэтай палітыкі. Стагодзьдзямі мы жылі без пляну Маршаля. Я прывітаў плян, і мы яго падтрымліваем». Аднак жыцьцёва-важныя інтарэсы Францыі стаяць панад плянам Маршаля. Францыя мае свае базы, якія даюць ей свабоду палітычнага дзеяньня. У яе руках знаходзіцца Сарская акруга, Пфальц і частка Бадэну й Вюртэмбэргу.

Далей Дэ Голь заявіў, што на яго думку Вялікабрытанія ня можа быць цэнтральным пунктам абароны кантынэнтальнай Эўропы, бо абарона Эўропы зьяўляецца раўназначнай з абаронай Францыі. Як ён прыройме ўладу, дык ня вызнае заключаных умоваў у іхнай дасюлешняй форме, у якой абарона францускай тэрыторыі даручаная не-французу. У далейшым ён выступіў супраць Заходняй вуніі й Эўрапэйскага абаронная пакту, плянаваньні якіх крытыкаваў, як недастатковыя.

Адказныя ўрадавыя амэрыканскія дзейнікі моцна занепакоеныя выразна нацыяналістычнымі паглядамі Дэ Голя, якія, калі гэнэрал дойдзе да ўлады, будуць паважнай загрозай праграме Эўрапэйскай адбудовы й паставяць пад знак запытаньня ўдачу далейшага вядзеньня працы ў галіне запраектаванага Паўночна-Атлянтычнага пакту. Асабліва няпрыемнае ўражаньне ў ЗША выклікала тая акалічнасьць, што Дэ Голь вымагаў перадаць Францыі галоўнае камандаваньне Эўрапэйскімі абароннымі збройнымі сіламі. Таксама ў Вашынгтоне выражаюць жаль з прычыны прамовы Дэ Голя яшчэ й таму, што дзякуючы ей крызыс у нутраной сытуацыі Францыі можа яшчэ больш паглыбіцца, а гэтым самым зболшыцца няпэўнасьць у міжнароднай палітычнай сытуацыі.

Таксама й у Лёндане прынялі няпрыхільна прамову Дэ Голя. Сябра выканаўчай рады працоўніцкай партыі М. Фут заявіў, што найбольш пэўны шлях піхнуць немцаў у абоймы Саветаў — гэта эканамічна пазбавіць іх магчымасьцяў да жыцьця, і ў гэтым кірунку якраз ідуць прапановы Дэ Голя. Ягоны прыход да ўлады абазначаў-бы для Францыі й Эўропы вялікае няшчасьце.

ЧАНГ-КАЙ-ШЭК АПЭЛЮЕ ДА ТРУМАНА

Генэралісімус Чанг-Кай-Шэк — прэзыдэнт нацыянальнага Кітая — зьвярнуўся пісьменна да амэрыканскага прэзыдэнта Трумана. Добра паінфармаваныя колы цьвердзяць, што кітайскі прэзыдэнт прасіў Трумана, каб амэрыканскі ўрад зрабіў афіцыйнае асьветчаньне, што Амэрыка падтрымлівае змаганьне кітайскага ўраду супраць камуністых.

Апошнім часам адбываюцца зацятыя баі за горад Січоу, паложаны 270 клм. на поўнач ад Нанкіну. У выпадку заняцьця гэтага гораду камуністымі, кітайскі ўрад мае перанесьціся з Нанкіну ў Кантон.

ІРЛЯНДЫЯ ПАРЫВАЕ АПОШНІЯ СУВЯЗІ З АНГЕЛЬШЧЫНАЙ

Ірляндзкі парлямант 17 лістапада без дыскусіі аднагалосна прыняў у першым чытаньні праект закону, паводля якога Ірляндыя парывае апошнія дзяржаўныя сувязі з брытанскай імпэрыяй і становіцца поўнасьцю незалежным гаспадарствам. Дагэтуль ангельскі кароль меў права акрэдытаваць замежных прадстаўнікоў у Ірляндыі й падпісваць міжнародныя ўмовы Ірляндыі. Цяпер-жа ірляндзкі прэзыдэнт перабірае ў свае рукі ўсю выканаўчую ўладу ў вонкавапалітычных справах.

У ВЯЛІКУЮ ГАДАВІНУ

З году ў год беларускае грамадзянства ўрачыста адзначае гадавіну Вялікага Слуцкага Чыну — Слуцкага збройнага паўстаньня супраць бальшавікоў, якое пачалося роўна 28 год таму — 27 лістапада 1920 г. Паўстаньне гэтае было адным із этапаў нацыянальна-вызвольнага змаганьня беларускага народу за вольную й незалежную Беларускую Народную Рэспубліку, абвешчаную 25 сакавіка 1918 г., і найбольш яркім і вымоўным актам ейнае абароны спасярод многіх іншых падобных актаў, што мелі месца перад гэтым, як і пасьля гэтага.

Слуцкае паўстаньне — гэта ня стыхійны ўзрух беларускага народу, пазбаўлены ясна азначанай мэты, узрух, якіх на працягу нашае гісторыі было вельмі многа. Наадварот, Слуцкае паўстаньне зьяўлялася бадай першым вялікіх разьмераў агульнанародным актам, сьведамым сваіх заданьняў і сваей канчальнай мэты, дарма што падзеі Слуцкага паўстаньня абмежваліся да невялікай тэрыторыі Случчыны. Гэтай мэтай было змаганьне за захаваньне й абарону перад варожымі чужацкімі наступамі Беларускай Народнай Рэспублікі ў ейных этнаграфічных межах. Гэтую мэту сьцьвердзіла, як ня трэба лепей, Рада Случчыны на пярэдадні паўстаньня, 21 лістапада 1920 г. у сваей дэклярацыі, у якой між іншым было сказана, што «Слуцкая Рада дэкляруе цьвёрда стаяць за незалежнасьць роднае Беларусі і бараніць інтарэсы сялянства ад гвалту з боку чужаземных захопнікаў і ў выпадку патрэбы навет сілаю аружжа, ня гледзячы на лічбовую перавагу ворага, думаючы, што наша справа — справа праўдзівая, а праўда заўсёды закрасуе». Слуцкае паўстаньне зьяўлялася тады арганічным актам у працэсе адбудовы гаспадарстваўскай незалежнасьці нашай Бацькаўшчыны. І ў гэтай сьведамай мэтаімклівасьці й накіраванасьці й заключаецца адно з найвялікшых значэньняў Слуцкага паўстаньня.

Але Слуцкае паўстаньне было таксама найбольш вымоўным задакумэнтаваньнем перад сьветам і гісторыяй велічы й сьвятасьці нацыянальнай ідэі беларускага народу, які за гэтую ідэю патрапіў здабыцца на так вялікую самаахвярнасьць. Палітычнае палажэньне Беларусі, якая апынулася тады паміж бальшавіцкім молатам і польскім кавадлам, выключала магчымасьць абараніць толькі собскімі скромнымі сіламі маладую беларускую дзяржаву. Ня гледзячы аднак на гэта, гэройскія Случчакі спаткалі з боем пераважаючыя сілы бальшавікоў, што йшлі на Беларусь, каб узьдзець вольналюбнаму беларускаму народу новае ярмо маскоўскае няволі. Зь безнадзейнасьці свайго збройнага выступленьня бясспрэчна й самі Случчакі здавалі сабе дакладна справу, аб чым між іншым вельмі красамоўна сьветчыць вышыты рукамі Слуцкіх сялянак надпіс на сьцягу паўстанцаў: «Тым, што першыя паўсталі й пайшлі паміраць, каб жыла Бацькаўшчына». Гэтыя словы найглыбей расшыфроўваюць вялікую мэту й значэньне Слуцкага паўстаньня. Адважныя Случчакі кідаюцца ў крывавы бой ня толькі па тое, каб жыць у вызваленай імі Бацькаўшчыне, але й па тое, каб памерці для вялікае нацыянальнае ідэі, якая сама па сабе ёсьць несьмяротнай, а праз ахвярны Слуцкі Чын павінна стацца больш блізкім ейнае ажыцьцяўленьне ў будучыні. Такім чынам Слуцкае паўстаньне было сьведамай падзеяй, што зьмяшчала ў сабе далёкасяжную думку, вартасьць якой не агранічвалася да патрэбаў сучаснасьці, але сягала ў будучыню.

І якраз дзеля гэтага гераічны чын адданых справе Случчакоў зьяўляецца такім нам дарагім і блізкім, зьмястоўным і павучальным. Бо й мы ў нашым сяньняшнім змаганьні з тым самым ворагам, зь якім змагаліся Случчакі, не павінны разьлічваць толькі на тое, што з вынікаў гэтага змаганьня мусіць карыстацца сучаснае нам пакаленьне й разам зь ім мы самі. Нельга выключаць думкі, што й мы, як Слуцкія паўстанцы, кідаемся ў вір змаганьня ня толькі па тое, каб адразу перамагчы й цешыцца вынікамі перамогі, але й па тое, каб памерці й ахвяраю сьмерці спрычыніцца да перамогі ў будучыні, якая станецца ўдзелам тых, што пасьля нас прыйдуць.

Кажная вялікая ідэя ня ёсьць абмежаная ў часе. Гісторыя дае нам мноства прыкладаў, калі за дасягненьне пэўнае ідэі змагаліся цэлыя пакаленьні ў сьведамасьці, што калі ня ім, дык іхным наступнікам суджана дачакацца перамогі. Але такое ўсьведамленьне не паўстрымоўвала ўзапраўды ідэйных людзей ад найвялікшых нават ахвяраў, бо чалавек, які здольны ўсяцэла перанясьця вышэйшай ідэяй, здольны таксама аддаць для яе ўсё, ня гледзячы на тое, які лёс спаткае ў гэтым змаганьні яго асабіста.

І толькі такое змаганьне можа забясьпечыць хуткую й поўную перамогу, удзельнікі якога ня шукаюць асабістае карысьці й славы для сябе, але ахвяроўваюць сябе поўнасьцю агульнанароднай ідэі. Такім якраз было змаганьне Слуцкіх паўстанцаў. З прычыны тагачасных няспрыяльных нам абставінаў, галоўнае ў выніку пераважаючых сілаў ворага й поўнай адсутнасьці падтрыманьня з вонку, Слуцкае паўстаньне ў сваім зачатку было асуджанае на няўдачу. Але й пры іншых абставінах, навет найбольш выгадных і спрыяльных, могуць прынесьці перамогу нашай нацыянальнай ідэі толькі вялікі гераізм і бязьмежная ахвярнасьць у змаганьні, якімі вызначаліся якраз Слуцкія паўстанцы. Мы цьвяроза павінны здаваць сабе справу з таго, што зьнішчэньне бальшавізму не разьвязвае яшчэ справы вызваленьня й дзяржаўнай незалежнасьці нашае Бацькаўшчыны. На месца бальшавізму бясспрэчна прыйдуць іншыя варожыя нам сілы, якія для сваіх

Як Гітлер із Сталінам дзялілі сьвет

Нямецкі тыднёвік «Эхо дэр Вохэ» публікуе цяпер рад фактаў і дакумэнтаў з «Сакрэтных актаў Гітлера», якія ў пяршыню кідаюць многа сьвятла на сваецка-нямецкую дружбу пасьля падпісаньня ў 1939 г. Молатавам і Рыбэнтропам ведамага пакту аб ненападаньні, які даў магчымасьць Нямеччыне распачаць другую сусьветную вайну. З гэтых дакумэнтаў вынікае, што пад маскаю нявіннага пакту аб ненападаньні крылася цеснае ваеннае супрацоўніцтва Сталіна із Гітлерам, якое выразна мела на мэце поўнае зьнішчэньне заходніх дэмакратыяў і падзел сьвету: Эўропы, Азіі, Афрыкі й Аўстраліі (Амэрыка, пакуль што, ня бралася пад увагу) паміж чатырма таталітарнымі гаспадарствамі: Нямеччынай, Італіяй, Японіяй і Савецкім Саюзам.

Тагачасны міністар замежных справаў Нямеччыны Рыбэнтроп у сувязі з гэтым прыгатаваў адобраны Гітлерам праект тайнага пратаколу, які быў прадстаўлены Молатаву 13 лістапада 1940 г. падчас ягоных наведзінаў Бэрліна. Згодна гэтага пратаколу Савецкі Саюз павінен быў прыступіць да пакту трох (Нямеччына — Італія — Японія) з тым, што пасьля пераможнага заканчэньня вайны сьвет быў-бы падзелены паміж удзельнікамі гэтага пакту наступна: Нямеччыне, паза эўрапэйскімі здабыткамі, прыпалі-б сярэдня-афрыканскія тэрыторыі, Італіі — землі паўночнай і паўночна-ўсходняй Афрыкі, Японіі — усходнеазіятыцкія тэрыторыі, палажаныя на поўдзень ад японскіх астравоў, і Савецкаму Саюзу — абшырныя тэрыторыі на поўдні ад СССР у кірунку Індыйскага акіяну.

Молатаў гэты плян поўнасьцю заапрабаваў і згадзіўся на далучэньне Савецкага Саюзу да пакту трох пад умовай, што СССР будзе ў ім разгляданы не як пасыўны аб'ект, але як дзейны партнэр.

Калі-ж пры гэтым узяць пад увагу вялізарныя ваенныя даставы Савецкага Саюзу Нямеччыне, дык дойдзем да вываду, што Сталін у 1939-40 г. быў найвялікшым ваенным пастаўшчыком для Нямеччыны й выдатна спрычыніўся да хуткага й пераможнага заканчэньня нямецкае кампаніі ў Бэльгіі, Галяндыі й Францыі, а, дзякуючы вялізарным даставам савецкае бэнзіны, Гітлер меў магчымасьць бамбардаваць Лёндан.

Адзін галоўны партнэр гэтага злачыннага супрацоўніцтва гітлераўскай Нямеччыны з СССР — Рыбэнтроп, як ваенны праступнік, на моцы прысуду міжнароднага трыбуналу (з удзелам Саветаў) быў павешаны ў Нюрнбэргу. Другі такі-ж самы партнэр — Молатаў прыймае сяньня ўдзел у розных міжнародных канфэрэнцыях, дзе выступае супраць «англа-амэрыканскіх плянаў агрэсыі» ў вабароне міру.

(ст.).

ЖОНКА ЧАНГ-КАЙ-ШЭКА ПРОСІЦЬ ПОМАЧЫ АД ЗША

Жонка кітайскага прэзыдэнта Чанг-Кай-Шэка 21 лістапада зьвярнулася цераз радыё зь сьпешнаю просьбаю да ЗША прыйсьці зь безадкладнай помаччу нацыянальнаму Кітаю. Гэтая помач ляжыць у інтарэсах самой-жа Амэрыкі, бо ў праціўным выпадку ўся Азія апынецца ў руках камуністых.

Цэнтральны камітэт кітайскай камуністычнай партыі абвесьціў цераз радыё праклямацыю, у якой заяўляе, што ён ня прызнае ніякай умовы, заключанай нанкінскім урадам, якая будзе нарушаць незалежнасьць і цэласьць Кітая. Калі ЗША вышлюць свае войскі ў Кітай, будзе гэта ўважаца за збройны напад на цэласьць і незалежнасьць Кітая. У праклямацыі зазначана, што камуністыя будуць бараніць усе законныя інтарэсы іншых гаспадарстваў, у першую чаргу амэрыканскія на занятай імі тэрыторыі.

АМЭРЫКАНСКІЯ РАБОТНІКІ СУПРАЦЬ САВЕТАЎ

Амэрыканская Фэдэрацыя Працы прыняла 21 лістапада рэзалюцыю, якая дамагаецца заключэньня вайсковага саюзу паміж ЗША й запрыязьненымі гаспадарствамі ў мэтах абароны перад Саветамі й парваньня гандлёвых дачыненьняў усіх дэмакратычных краінаў з Савецкім Саюзам на час, пакуль ня будзе спынена «барбарская блякада Бэрліна».

АНГЕЛЬСКІ КАРОЛЬ ХВОРЫ

22 лістапада было афіцыяльна паведамлена аб хваробе ангельскага караля Георга VI, які цярпіць на хваробу кружэньня крыві ў абодвых нагах. Гэтая вестка ў цэлай брытанскай імпэрыі была прынятая з азнакамі глыбокага спачуваньня.

НОВЫ ПРЭМ'ЕР КАНАДЫ

Дасюлешні 74-ох летні прэм'ер Канады Макэнзі Кінг, пасьля 40-летняй палітычнай дзейнасьці, адмовіўся ад свайго становішча. Становішча прэм'ера абняў перад некалькімі днямі Ляўрэнт — правадыр лібэральнай партыі й дасюлешні міністар замежных справаў.

імпэрыялістычных мэтаў будуць імкнуцца захапіць Беларусь, а наш народ і далей трымаць у няволі. Таму збудаваць нашую будучыню зможам толькі мы самі шляхам ахвярнага й непахіснага змаганьня пры выяўленьні ўсіх нашых сілаў і ўсяе нашае волі.

Таму якраз глыбока ідэйны характар Слуцкага паўстаньня зьмяшчае многа павучальнага й для нас сяньня. Палажэньне беларускага народу пад беспрыкладным бальшавіцкім гнётам і крывавым тэрорам ёсьць незвычайна цяжкае й трагічнае. Аднак беларускі народ не заламаўся пад цяжарам няволі й ня страціў веры ў лепшую будучыню. Ягоны здаровы сялянскі інстынкт і загартаванасьць у доўгім змаганьні не дазволілі зламаць ягонае волі й імкненьняў да лепшага жыцьця, на якое мае ён натуральнае права. Гэтую веру захавалі й мы, беларускія палітычныя эмігранты. Як увесь наш народ на Бацькаўшчыне, так і мы на эміграцыі зьяўляемся заўсёды гатовымі змагацца за ажыцьцяўленьне нашай агульнанацыянальнай ідэі, як толькі наступіць адпаведны для гэтага мамэнт. А прыгатаўляючыся да гэтага вялікага змаганьня, мы павінны ўзброіцца ўсімі тымі высокімі ідэйнымі якасьцямі, якія вялі ў бой адважных Случчакоў. Усяцэлае й безаглядная ахвяраваньне сябе для ідэі без увагі на собскі інтарэс зьяўляецца адзінай і неабходнай перадумовай для дасягненьня перамогі.

Маючы ўсюды й заўсёды гэта на думцы, мы павінны вызбыцца ўсякіх эгаістычных інстынктаў, а старацца разьвіць у сабе глыбокія ідэйныя вартасьці, каб стацца падобнымі да Слуцкіх паўстанцаў.

АМЭРЫКАНСКІЯ СПАСЬЦЯРОГІ

АБ САВЕКІМ САЮЗЕ

Француская газэта «Самэды Суар» нядаўна зьмясьціла цікавы артыкул аб авіяцыі, прамысловасьці й памылках савецкай дыпляматыі на падставе дадзеных амэрыканскай тайнай разьведкі. З глядзішча на тое, што гэты артыкул зьмяшчае весткі й спасьцярогі цікавыя й для беларускага чытача, перадрукоўваем яго тут у скарачэньні.

«Узровень разьвіцьця авіяцыі ў Савецкім Саюзе — піша газэта — яшчэ дакладна няведамы. Амэрыка здагадваецца, што Саветы маюць: 8.200 цяжкіх баёвых самалётаў, 6.000 вучобных і транспартных і каля 10.000 зьнішчальнікаў. На асаблівую ўвагу тут заслугоўваюць навейшага тыпу зьнішчальнікі й бамбавікі зь вялікім радыюсам дзеяньня.

Што датычыцца зьнішчальнікаў, то чырвоны паветраны флёт мае, у найменшай меры, шэсьць розных тыпаў зьнішчальнікаў, якія, згодна думкі спэцыялістых, адказваюць апошнім вымаганьням тэхнікі й вызначаюцца нязвычайнай шыбкасьцю. Бамбавікі тыпу «лятаючых крэпасьцяў» Савецкі Саюз падчас вайны атрымліваў галоўным чынам з Амэрыкі й яны пасылаліся туды разабранымі на паасобныя часткі. Хаця адначасна й пасылаліся у расейскай мове аб'ясьненьні аб тым, як асобныя часткі трэба было складаць і мантаваць, аднак савецкім манцёрам самым зрабіць гэтага не ўдавалася, а дзеля гэтага прыйшлося пасылаць у СССР адпаведную колькасьць амэрыканскіх спэцыялістых. Апошнім часам савецкія інжынеры зрабілі вялікі поступ: ім удалося сканструаваць чатырохматорныя бамбавікі тыпу «Туполеў 70», якія зьяўляюцца амаль дакладнай копіяй «лятаючых крэпасьцяў».

У некаторых дачыненьнях савецкія бамбавікі, магчыма, лепшыя за амэрыканскія, аднак яны маюць і вялікі мінус: яны ня могуць так доўга знаходзіцца ў паветры, як амэрыканскія. Яны, праўда, маглі-б бамбардаваць амэрыканскі кантынэнт, аднак гэтае бамбардаваньне абазначала-б пагібель іх самых, бо ім не хапіла-б часу вярнуцца на свае базы.

Што датычыцца прамысловасьці, то ведама, што яна ў Саветах падчас вайны вельмі моцна пацярпела. Паводля дадзеных амэрыканскіх экспартаў, да 93% яна ўжо адбудаваная. Прыкладам, прадукцыя сталі ў 1947 г. выносіла ўжо 18.000.000 тонаў. Паводля словаў Сталіна, прадукцыя сталі ў 1950 г. павінна дасягнуць 25.400.000 тонаў. Тут варта адцеміць, што прадукцыя сталі ў Амэрыцы ў 1947 г. раўнялася 100.000.000 тонаў.

Яшчэ большая розьніца ў прадукцыі бэнзіны. Амэрыка дабывае яе 2 мільярды тонаў у год, а СССР усяго толькі — 200 мільёнаў. Амэрыка ані трохі не баіцца, што Савецкі Саюз у гэтай галіне можа яе дагнаць, а тым больш перагнаць. Савецкі Саюз у дадзены мамэнт асаблівую зьвяртае ўвагу на разьвіцьцё цяжкай прамысловасьці. Галіна дробнай мэханікі й прыгатаўляньне дакладных інструмэнтаў не стаіць на такім высокім узроўні, як у Амэрыцы. У сяньняшні мамэнт СССР выпрадукоўвае столькі радыяапаратаў, колькі Амэрыка вырабіла іх у 1930 г.; столькі аўтамабіляў, колькі Амэрыка — у 1923 г. Сяньняшняя прадукцыя тэлефонных апаратаў СССР раўняецца прадукцыі Амэрыкі ў 1910 г. Наагул можна сьмела сказаць, што прадукцыя савецкай прамысловасьці раўняецца аднэй дзесятай часьці амэрыканскай прадукцыі.

У 1947 г. у СССР было выканана 100 мільёнаў параў чаравікаў. Калі пяцігодка будзе поўнасьцю выканана, тады прадукцыя абутку ў 1950 г. будзе раўняцца 240 мільёнам параў. Але гэтым будзе толькі дасягнуты ўзровень 1940 году, калі мільёны савецкіх грамадзянаў хадзілі босыя.

У вельмі крытычным палажэньні ў СССР знаходзіцца кватэрнае пытаньне. На аснове дадзеных самой-жа савецкай статыстыкі, на адно сярэдняе памешканьне з чатырох пакояў, у якім перад вайной жыло 14 чалавек, прыходзіцца цяпер 30 чалавек. Апошняя акалічнасьць служыць прычынай глыбокага незадаваленьня, якое асабліва моцнае на паўдні й на Каўказе.

Паводля вестак амэрыканскай разьведкі, СССР матарыяльна ўжо на столькі моцны, якім быў у 1941 годзе, але маральна ў шмат разоў слабейшы, чымсьці быў у пачатку вайны ў мамэнт нямецкага наступу. Амэрыка ўважае, што гэтая слабасьць яшчэ павялічыцца пасьля сьмерці Сталіна, а гэта таму, што няма чалавека, які мог-бы яго з пасьпехам замяніць. Ягонае месца праўдападобна займе трыумвірат, у якім будуць прадстаўлены: паліцыя ў васобе Бэрыі, армія ў васобе Булганіна й прамысловасьць у васобе Кагановіча або Мікаяна. Асобнае месца пры гэтым трыумвірацэ займе Молатаў, які не зьяўляецца прадстаўніком абазначаных колаў.

Доўгі час глядзеў Вашынгтон на крэмлёўскіх правадыроў, як на салідных, гатовых да мірнага супрацоўніцтва людзей. Памылкі савецкіх палітыкаў прывялі да поўнае рэвізіі амэрыканскае палітыкі. Калі-б СССР задаволіўся на нейкі час вялізарнымі ўступкамі, якія былі яму зробленыя ў Тэгэране й Ялце, то ён зрабіў-бы гэтым хоць некалькі жэстаў, якія маглі-б быць вытлумачаны, як ахвота да супрацоўніцтва. Няма сумліву, што ў такім выпадку Амэрыка разаружылася-б поўнасьцю. Абразьлівыя выступленьні Молатава й Грамыкі, Букарэскі й Сафійскі працэсы, падзеі ў Чэхаславаччыне й цяперашнія ўколы ў Бэрліне радыкальна зьмянілі дачыненьні Амэрыкі да СССР і могуць быць разгляданы, як грубыя памылкі савецкай дыпляматы.

Часамі Вашынгтон ставіць пытаньне, наскольки правільна бывае наагул інфармаваны Крэмль аб сусьветным палажэньні. Цяжка сказаць, ці перадаюць савецкія прадстаўніцтвы заграніцай правільныя інфармацыі ў Маскву, ці інфармуюць толькі аб тым, што падабаецца Сталіну. У свой час Гітлер, пачынаючы вайну, не ўважаў за патрэбнае лічыцца з магчымай рэакцыяй Амэрыкі, а калі яго папярэджвалі аб гэтым, дык ён злаваў да тае ступені, што мала хто адважваўся гаварыць зь ім аб гэтым.

Што датычыцца розных агрэсыўных актаў Савецкага Саюзу, дык Амэрыка перакананая, што ў васнове многіх зь іх ляжыць пачуцьцё страху.

Р.

«НЯМЕЦКІЯ КАМУНІСТЫЯ — ГЭТА ПЕРАДУСІМ НЕМЦЫ»

Як падае гэтымі днямі «Нью-Ёрк Гэральд Трыбюн», абодвы старшыні нямецкай партыі сацыялістычнай еднасьці (камуністыя) Вільгэльм Пік і О. Гротэволь разам з чатырма іншымі нямецкімі камуністымі зьвярнуліся ў вадным пісьме да савецкага маршала Сакалоўскага з просьбаю спыніць блякаду Бэрліна. Блякада — гаворыцца ў пісьме — падміноўвае камуністычны рух у Нямеччыне. Дзякуючы гэтаму партыя з кажным днём траціць верных у мінуўшчыні староньнікаў і дысцыпліна ўнутры партыі што раз падае. Нямецкія камуністыя зьяўляюцца добрымі камуністымі, але яны таксама й немцы. Гэтае пісьмо было маршалам Сакалоўскім прынятае вельмі няпрыхільна. Ён падчас размовы закінуў Піку й Гротэволю «вузкі нацыяналізм» і скрыўленьне лініі партыі. Сакалоўскі папярэдзіў нямецкіх камуністых перад паўторным выпадкам такой нездысцыплінаванасьці.

ЗАКОН АБ РАЗБРАЕНЬНІ ПРЫНЯТЫ

Пленарная сэсія ЗН прыняла 19 лістапада праект разбраеньняў заходніх гаспадарстваў 43 галасамі супраць 6 галасоў Савецкага Саюзу й сатэлітных гаспадарстваў. Закон прадбачвае стварэньне міжнароднага кантрольнага органу, які будзе мець права дамагацца дадзеных аб збраеньні паасобных сяброў ЗН і іх апублікоўваць. На гэтай-жа сэсіі 39 галасамі супраць 6 і пры 6 ўстрымаўшыхся быў канчальна адкінуты савецкі праект, які дамагаўся зьмяншэньня арміі вялікіх гаспадарстваў на адну трэйцюю часьць, забароны атамнае бомбы й выяўленьня стану збраеньняў перад інтэрнацыянальнай арганізацыяй, якая знаходзілася-б у веданьні Рады Бясьпечнасьці.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

ПРА КАНСАЛІДАЦЫЮ

(Фэльетон).

Паважныя, спадары Рэдакцыя!

У нумары 29-м вашае газэты вы ўмясьцілі стацьцю пад загнётам «Справа кансалідацыі». Тамака вы пішаце, што ўсе людзі хочуць, каб «рэдакцыя ўзяла на сябе ініцыятыву кансалідацыі ўсяго беларускага грамадзянства на чужыне і распачала ў гэтым кірунку на сваіх балонках адпаведную акцыю».

Гэтыя радкі нас вельмі ўсьцешылі. Або-ж і праўда, калі азірнуцца, навакол, па ўсіх чужых селішчах, то скрозь, памінаючы бавораў, людзі жывуць, як браты, а ў нас — не. А чаму? — гэтага ня ведаем.

Як шчэ за старымі грашыма прыяжджаў на наш хутар араталь зь Міхайлаўкі, то ён казаў, што ўва ўсіх нашых неладох вінаватая шопка і крывічы, бо яны ў нейчы бок цягнуць. Наш Ксавэры тады моцна пакрыўдзіўся, чаму яго да віны чапляюць і быў ужо рукавы закасаў, каб выцяць араталя, але той пачаў бажыцца і клясьціся, што ён ня меў на мэце каго-небудзь з прысутных абразіць і што ён гаварыў не пра нашага Шопку Ксавэрага, а зусім пра інакшае, а пра якога шопку — гэтага не сказаў.

А пазьней прыехаў да нас прамоўца зь Вялікага Двара, дык той наадварот прамаўляў, што ўсё ліха ад зарубежнікаў, якія таксама цягнуць у нейчы бок.

А быў у нас яшчэ адзін маладзян, студэнцік з Марыніграду, дык той крычэў, што ўсе вінаватыя — і адныя і другія, а ўвесь паратунак у правільным кірунку. І гэты кірунак ён нават на дошцы крэйдай крэсьліў.

«Вось гэтая крывая лінія, кажа, гэта ёсьць крывічы, а гэтая, што я цяпер крэсьлю, ламаная лінія — гэта будуць зарубежнікі, а вось я ваду цяперка пасярэдзіне простую лінію, якая ні ад якіх ліній не залежыць, — гэта і ёсьць правільны кірунак, па якім мы павінны йсьці да дасягненьня нашых агульнанацыянальных незалежніцкіх..., а далей забыліся, што казаў.

Ведама, ён студэнт, дык лініі крэсьліць умее. Але-ж нам, спадары рэдакцыя, ад гэтага не лягчэй. Бо калі на дошцы або на паперы і накрэсьлены розныя лініі, то калатня ўсёроўна йдзе. І чаму мы, беларусы, мусім цярпець і гэтую калатню зносіць, калі нехта вінаваты, або ў розныя бакі цягне? Гэта няправільна.

І вось, спадары рэдакцыя, як ужо прайшло шмат часу, а на вашых балонках тае акцыі яшчэ ня відно, то мы і ўзялі на сябе зачын пасунуць наперад справу кансалідацыі. А калі вы, спадары рэдакцыя, думаеце, што гэтая праца лёгкая, то вы мыляецеся. На шляху да кансалідацыі ляжаць вялікія завалы. А вось-жа: пакуль мы зьбілі свой пяток, то колькі было галасу й звадак. Калі мы сабраліся на першы кансалідацыйны сход і наш прафэсар (але на бацькаўшчыне ён прафэсарам шчэ ня быў) нам выклаў, што такое кансалідацыя, то пачалі прыгадваць усе старыя крыўды. Янка Самасей успомніў Сьцяпану Кацапаву, як той пазычыў 3 нямецкія маркі і скруціў. Піліп Канапельскі ўпікнуў Тараса Бурбалку за тое, што той яго з пасады сыпхнуў, як быў нейкім старшынёй, а пасадзіў свайго сябруна. Калісь даўно Піліп Канапельскі падаў якуюсь цыдулу на Ксавэрага Шопку — і гэта ўспомнілі. А ў Кацапава і Шопкі на той дзень былі бабы пасварыліся, дык і гэта стаяла перашкодай на дарозе да кансалідацыі. Было й шмат драбніцаў, але мы, спадары рэдакцыя, усё гэта перацярушылі й адвеялі перад агульнай ідэяй. Гэтым зачынам, мы ўпяцёх зьбілі моцны таўкач і будзем далей рушыць справу.

Але, спадары рэдакцыя, як мы ня маем ад вас ніякіх інструкцыяў, то просім паведаміць, што нам рабіць з нясьведамымі і як іх прыцягнуць да кансалідацыі? Ёсьць у нас такі Якуб Чапурнэцкі, то калі ён пачаў чытаць лісту скансалідаваных і дайшоў да прозьвішча Вераб'я Рыгора, то сказаў: — «Стой! З гэстым я ня буду кансалідавацца і яго трэба аджуціць». А калі мы спыталіся чаму, бо Верабей у нас хлапец сьведамы, маральны і гарыць на працы, то ён кажа таму, што Верабей — усходнік. А мы на гэта кажам: «дакуль-

СЛУЦКАЕ ПАЎСТАНЬНЕ

ГЕРАІЧНЫ ЭПІЗОД У ЗМАГАНЬНІ ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ БЕЛАРУСІ

Спасярод беларускіх земляў Случчына заўсёды вызначалася глыбокай нацыянальнай сьведамасьцю й праяўляла асаблівую актыўнасьць у беларускім нацыянальна-вызвольным руху. Сяляне й інтэлігенцыя Случчыны вельмі чула адклікаліся на ўсякія падзеі беларускага нацыянальнага жыцьця, масава прыймаючы ў ім актыўны ўдзел.

І калі вясною 1918 г. разыйшлася па ўсёй нашай Бацькаўшчыне радасная вестка аб тым, што Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвесьціла 25 сакавіка гэтага-ж году Беларусь вольным і незалежным гаспадарствам, дык у Случчыне былі створаныя першыя выканаўчыя органы БНР, якія сталіся мясцовай беларускай уладай, падпарадкаванай вярхоўным органам БНР.

У 1918 г. паўстаў у Слуцку Беларускі Нацыянальны Камітэт на чале із старшынёю Паўлам Жаўрыдам і зараз-жа прыступіў да творчае дзяржаўнае беларускае працы. Аднак хутка працу гэтую спынілі бальшавікі, якія ў той час пасоўваліся з усходу на захад, занялі Случчыну, Беларускі Нацыянальны Камітэт зьліквідавалі, а старшыню ягонага П. Жаўрыда арыштавалі. У сувязі з польска-бальшавіцкай вайной і ў сувязі з наступам палякаў на ўсход у 1920 г. Случчына апынулася пад польскай уладай. У гэтым часе якраз удалося ўцячы ад бальшавікоў П. Жаўрыду і Беларускі Нацыянальны Камітэт у Слуцку ізноў узнавіў сваю дзейнасьць. Прычым, дзеля арганізацыі самаабароны была створаная народная міліцыя ў ліку 500 чалавек.

Нажаль, сярод Слуцкага беларускага актыву пачаў выяўляцца разлад. Невялічкая група беларусаў на чале з Паўлюкевічам, якому ўдалося стацца старшынёю Беларускага Нацыянальнага Камітэту, пачала праяўляць паланафільскія тэндэнцыі й выразна хінуцца ў польскі бок. Беларускія незалежнікі на чале з Пракулевічам, баючыся, каб група гэтая не здабыла сабе шырэйшай папулярнасьці і каб не праводзіла свае дывэрсыйнае акцыі ў народзе, пастанавілі склікаць зьезд Случчыны і пастанавіць на ім аб нацыянальным прадстаўніцтве. Зьезд адбыўся 14 лістапада 1920 г. у Слуцку, на якім брала ўдзел 107 прадстаўнікоў ад гораду Слуцку й ад 15 валасьцяў Случчыны. На зьезьдзе прыймаў удзел Павал Жаўрыд, ужо як камісар Ураду БНР на Случчыну й як прадстаўнік Рады Беларускай Народнай Рэспублікі. Зьезд адразу ініцыятыву й кіраўніцтва беларускім рухам перадаў у рукі беларускіх незалежнікаў, адбіраючы яго з рук Паўлюкевіча. Зьезд, вызнаючы сябе за найвышэйшае народнае прадстаўніцтва Случчыны, выказаўся, што жыхарства Случчыны не вызнае ніякай чужацкай улады й будзе лічыць законным толькі тую ўладу й урад, якія выбярэ сам беларускі народ. Часовай-жа ўладай пастаноўлена ўважаць Раду Случчыны, выбраную на гэтым зьезьдзе з 17 асобаў на чале з Пракулевічам.

У рэзалюцыі гэтага зьезду было між іншым сказана: «Першы Беларускі Зьезд Случчыны, скліканы ў ліку 107 асобаў, вітае Найвышэйшую Раду Беларускай Народнай Рэспублікі і заяўляе, што ўсе свае сілы аддасьць на адбудову Бацькаўшчыны, катэгарычна пратэстуе супраць заняцьця нашае Бацькаўшчыны чужацкімі й самазванымі савецкімі ўладамі. Хай жыве вольная й незалежная Беларуская Народная Рэспубліка ў яе этнаграфічных межах!».

Незадоўга пасьля зьезду, 21 лістапада 1920 г., Рада Случчыны выдала дэклярацыю, у якой гаварылася: «У мамэнт самавызначэньня ўсіх народаў і змаганьня іх за сваю самастойнасьць і свабоду Беларуская Рада Случчыны выконвае волю сялянства, паслаўшага яе й даверыўшага ей абарону незалежнасьці нашае Бацькаўшчыны Беларусі, заяўляе ўсяму сьвету аб дамаганьнях, намерах беларускага сялянства, аб тым, што Беларусь павінна быць вольнай незалежнай рэспублікай у яе этнаграфічных межах. Абвяшчаючы аб гэтым і выражаючы волю народу, Слуцкая Рада дэкляруе цьвёрда стаяць за незалежнасьць роднае Беларусі і бараніць інтарэсы сялянства ад гвалту з боку чужаземных захопнікаў і ў выпадку патрэбы навет сілаю аружжа, ня гледзячы на лічбовую перавагу ворага, думаючы, што наша справа — справа праўдзівая, а праўда заўсёды закрасуе».

Ня гледзячы на такое становішча Рады Случчыны, бальшавікі ў 1920 г. ў канцы лістапада, калі палякі пачалі ўзноў адступаць на захад, бязь ніякага папярэджаньня займаюць Случчыну. Адважныя Случчакі, верныя сваей пастанове, хапіліся за зброю й собскімі сіламі запынялі бальшавіцкі наступ. У валасьцях і вёсках паўставалі Беларускія Нацыянальныя Камітэты, арганізавалася вайсковая самаабарона. Рада Случчыны тварыла рэгулярныя беларускія вайсковыя аддзелы, ядром якіх сталася народная міліцыя.

Тымчасам бальшавікі наблізіліся ўжо да Слуцка. Час быў кароткі, і абарона не арганізавалася; дзеля гэтага галоўнае беларускае вайсковае камандаваньне, створанае пры Радзе Случчыны, выдала загад аддзелам і міліцыі пакінуць Слуцак і зьбірацца ў Семежаве, дзе агулам згуртавалася каля 10.000 паўстанцаў. Тутжа ў Семежаве стварыўся беларускі полк пад камандаваньнем палкоўніка Гаўрыловіча, і зараз-жа, хоць ня меў дастатковае колькасьці зброі й амуніцыі, прыступіў да збройнага змаганьня з бальшавікамі. У міжчасе ў Семежаве паўстаў і другі беларускі Грозаўскі полк, складзены пераважна з моладзі Грозава, пад камандаваньнем капітана Семянюка. З Слуцкага-ж і Грозаўскага палкоў стварылася першая Слуцкая дывізія, камандаваньне якой спачатку даручанае было капітану Анцыповічу, а пасьля капітану Сокал-Кутылоўскаму.

Гэтак зарганізаваная першая беларуская дывізія 27 лістапада 1920 г. пайшла ў крывавы бой за родную Беларусь. Баі разгорталіся каля вёсак Быстрыцы, Верабейчыцаў, Васільчыцаў, Чарнагубава, Васілішак, Дашнова, Лютавіч, Мацкевічаў, каля гораду Капыля, Цімкавічаў, Вызны ды інш. Шмат дзе паўстанцам удавалася ня толькі паўстрымаць бальшавікоў, але й адбіваць ад іх вёскі й мястэчкі. Так, прыкладам, паўстанцы адабралі ад бальшавікоў Цімкавічы й іншыя мясцовасьці. Бальшавікі мелі вялікія страты забітымі й параненым. Шмат чырвонаармейцаў слухалі заклік Рады Случчыны, якая зьвярталася да іх з адмысловымі адозвамі, і здаваліся ў палон або пераходзілі ў рады паўстанцаў. Бачачы гэта, бальшавіцкае камандаваньне накіравала супраць паўстанцаў найбольш верныя камуністычныя аддзелы, якія ня так лёгка здаваліся, ды праводзілі масавыя арышты й расстрэлы сярод насельніцтва.

Беларускія паўстанцы, ня маючы належнае зброі й амуніцыі, не маглі далей даваць адпору бальшавіком і мусілі адступаць да ракі Лань. Пасьля гэтага ўсё-ж такі яшчэ некалькі разоў паўстанцам удавалася рабіць удалыя контратакі й здабываць перамогі, але абараніць Беларусь ад бальшавікоў яны не змаглі. 28 сьнежня 1920 г. Слуцкая дывізія прымушаная была перайсьці польскую мяжу. Тут яе палякі абяззброілі й інтэрнавалі спачатку каля Сіняўкі, а пасьля ў Беластоку.

Частка паўстанцаў аднак не здала зброі палякам. Гэтыя паўстанцы пайшлі ў Слуцкія лясы, зарганізаваліся ў ваддзелы і яшчэ на працягу цэлых гадоў зь нячуванай упартасьцю змагаліся з бальшавікамі, аж пакуль зусім не былі пераможаныя ў няроўным змаганьні.

———

Непасрэдным эпілёгам Слуцкага паўстаньня была шырокая падпольная дзейнасьць супрацьбальшавіцкай нацыянальнай арганізацыі, заложанай у Случчыне ў 1924 г. актыўным удзельнікам Слуцкага паўстаньня й сябрам Рады Случчыны, Юрым Лістападам. Мэтаю гэтае арганізацыі было прыгатаваньне новага збройнага паўстаньня супраць бальшавікоў.

Пасьля няўдачы Слуцкага паўстаньня Юры Лістапад выяжджае ў Заходнюю Беларусь, але ў 1922 г. вяртаецца ўзноў ў БССР, дзе атрымлівае становішча выкладчыка беларускае мовы на агульнаасьветных курсах у Слуцку. Мясцовыя бальшавікі, ясна, нічога ня ведалі аб ягонай мінулай дзейнасьці. Вучнёўскі гурток гэтых курсаў пад апекаю Лістапада вывучаў беларускую літаратуру, мову й краязнаўства. Сярод сяброў паўстала думка стварыць нелегальную супрацьбальшавіцкую арганізацыю з мэтаю арганізаваць беларускія баёвыя аддзелы, праводзіць нацыянальную беларускую працу, супрацькамуністычную прапаганду ды ўрэшце зарганізаваць супраць бальшавікоў паўстаньне й будаваць незалежнае беларускае гаспадарства. Галоўным клічам арганізацыі быў кліч: «Няхай жыве самастойна-незалежная Беларусь!». За галоўнага ворага беларускага народу арганізацыя ўважала камуністых за тое, што яны пераследвалі беларускі нацыянальны рух, арыштоўвалі й расстрэльвалі людзей. Працу сваю арганізацыя мелася праводзіць ня толькі ў БССР, але й у Заходняй Беларусі, пад Польшчай. Каб дасягнуць мэты, арганізацыя выдавала на памнажальнікі нелегальна свой беларускі часапіс пад назовам "Нашае Слова" (выйшла два нумары) і адозвы, якія пашыраліся насамперш сярод жыхароў Слуцку.

Гэтыя адозвы шырака пашыраліся й на правінцыі. Агенты ГПУ, зглядзіўшы іх, пачалі, як мага, шукаць іхных аўтараў і выдаўцоў. Напасьледак, дзякуючы зрадзе, яны былі знойдзеныя й арыштаваныя. Сярод арыштаваных знаходзіўся й Юры Лістапад, як галоўны абвінавачаны. У 1926 г. усіх іх засудзілі ад 3 да 5 год. Такі лагодны як на бальшавіцкія ўмовы прысуд тлумачыцца тым, што гэта яшчэ быў час, калі бальшавікі, з гледзішча на сваю нутраную слабасьць, баяліся выклікаць абурэньне сярод шырэйшых масаў насельніцтва.

Гэтак закончылася Слуцкае паўстаньне й рэвалюцыйная дзейнасьць Лістападаўцаў, якая была далейшым працягам першага Вялікага Чыну Случчакоў. А ў гісторыі беларускага нацыянальна-вызвольнага змаганьня зьяўляецца Слуцкае паўстаньне адным з найбольш слаўных ягоных эпізодаў, як узор геройства й ахвярнасьці для будучых пакаленьняў.

(Паводля: Я. Найдзюк — «Беларусь учора й сяньня»).

Н. Арсеньнева.

УСІХ ПАМЯТАЕМ МЫ

(У 28-ую гадавіну Слуцкага Паўстаньня)

Як адыходзіць хто ад нас, — із сумам
ціхім праводзім мы яго у нябыцьцё:
ці ён адзін адведаў крыўд і глуму?
ці ён адзін быў на зямлі гасьцём?

Усё-ж мінае: срэбныя туманы
і жоўты жаль асеньніх вечароў,
надзеі маладыя нашых раньняў
і доўгіх дзён, і гора, і дабро.

Але у шэрыя сутоньні лістападу
тугою трапяткой мы ўсё-ж усе гарым
і трызны залатыя ў сэрцах ладзім
тым, каго песьні клічуць «змагары».

У сініх сасьнякох Радзімы несьмяротнай
за шчасьце Ейнае тады яны ляглі.
А колькі іх ужо ў сьмяротнай адзіноце
ўтулілі з тэй пары радзімыя палі?

Усіх памятаем мы...
Нас паляць успаміны,
і прыйдзе дзень, —
мы ўспыхнем, як зьнічы.
За змагароў,
за лёс таптанае Радзімы
не паміраць, а жыць
паймкнем мы ў далячынь!

АНГЕЛЬСКІЯ ТУРБІННЫЯ САМАЛЁТЫ ДЛЯ САВЕТАЎ

Вялікабрытанскі міністар Страўс 22 лістапада даў вычэрпваючы адказ на запытаньне аднаго апазыцыйнага дэпутата аб продажы ангельскіх турбінных самалётаў Савецкаму Саюзу. З гэтага адказу вынікае, што ў верасьні 1946 г. дзесяць і ў сакавіку 1947 г. пятнаццаць такіх самалётаў з дазволу ангельскага ўраду было праданых Савецкаму Саюзу.

жа ён будзе ўсходнік, калі ўжо сем год як з поўнага апалоніка заходнюю культуру сёрбае і каравАтку носіць, а Ксавэры ўчора сам бачыў, як Верабей капялюха таргаваў«».

На гэта Якуб нічога не адказаў, але ў лісту не ўпісаўся.

А ёсьць у нас другі такі гарбуз — Язэп Пстрычкоўскі, дык той ня хоча ісьці на лісту кансалідацыі, бо ня любіць заходнікаў: «Надта яны фанабэрыстыя, кажа, а няма чаго». Просім спадароў рэдакцыю прапусьціць гэтых нясьведамых у газэту, як яны шкодзяць нашай кансалідацыі. Бо мы і ўвесь народ гаворым так: калі адзін быў пад Пілсудзкім, а другі пад Сталінам, то хіба не аднолькава абодвух таўклі? А калі каторага троху менш выцялі, то гэтым фанабэрыцца ня сьлед, не па-нацыянальнаму гэта.

Усё-ж з народам у нас справа ідзе лягчэй: — пасваруцца трохі, пагамоняць і пагодзяцца. Але што рабіць, спадары рэдакцыя, зь некаторай інтэлігенцыяй, якая ўсё на палітыку б'е? Калі мы прыйшлі да аднаго інтэлігента (на бацькаўшчыне ён у гміне пісарам быў), дык той спытаўся, на якой пляцформе мы хочам кансалідавацца. І як мы сказалі, што гуртуемся на шырокім дэмакратычным апірышчы, то ён штосьці пачаў круціць носам і ўсьміхацца. «Бачыце, паважаныя спадары, кажа, я заглядаюся на гэтую дэмакратыю адмоў-у-на... Шырокая дэмакратыя, паважаныя грамадзяне, рэч до-о-брая... ня дрэ-энная..., але для народу дасьпеле-лага, а нашае грамадзянства, бачыце яшчэ недасьпеле-лае... слабо-о-е»... І гэтак ён цягнуў ката і ўсьміхаўся. Так мы яго й пакінулі. Хай дасьпявае.

Другі інтэлігент, таксама амаль прафэсар, дык сказаў, што ён пагодзіцца на кансалідацыю з намі, але каб усе мы яго слухаліся.

— Як скажу, кажа, слова, то й закон і ніякіх дыскусіяў, бо я, кажа, адзін усё ведаю, а ніхто нічога ня ведае».

І калі мы прыгадалі, што ёсьць-жа на сьвеце дэмакратыя, то ён нас выгнаў з хаты.

А яшчэ адзін інтэлігент казаў нам, што ён можа кансалідавацца толькі на нейкіх парытэтных пачатках. А як мы спыталіся, што гэта такое, то ён адказаў: «як вы прыйшлі ў пяцёх, то й я выстаўлю пяцёх». А што ён можа выставіць, спадары рэдакцыя? Увесь народ за намі йдзе, а за ім — нікога.

А ёсьць яшчэ інтэлігенты надта зацятыя. «Не магу з гэтым скансалідавацца! — крычэў адзін такі, — ён мяне памыямі абліваў і капаў на мяне ў розныя ўстановы. Ніколі не дарую!».

І наагул, некаторыя інтэлігенты вельмі злаславыя і ніяк яго не ўгамоніш «Варагі! — крычыць. — Усе варагі!». Ну што з такім рабіць?

А як пасварацца іхныя бабы, то тады і мужыкі зацяліся на цэлыя гады. Ня так, як у нас: — сяньня пасварыліся, а заўтра ўжо й пагадзіліся.

Так што, спадары рэдакцыя, дайце інструкцыю, што рабіць з такой інтэлігенцыяй і ці браць яе ў кансалідацыю?

А яшчэ, спадары рэдакцыя, просім растлумачыць нам, што такое крывічы і што такое зарубежнікі? Ці гэта асобныя народы, ці можа якія загранічныя партыі, бо на Бацькаўшчыне мы гэткага ня чулі. А як мы хадзілі з лістаю на кансалідацыю, то часьцяком у нас пра іх пыталіся, а мы й самі ня ведаем. Удавалися мы да нашага прафэсара, каб той нам разьясніў, дык ён цьвердзіць, што крывічы і зарубежнікі — гэта два асобныя народы, «Крывічы, кажа, гэта народ, які за тысячу гадоў жыў на нашай Бацькаўшчыне, а зарубежнікі — гэта народ, які панаехаў на нашую зямлю з-за рубяжу, таму ён і завецца зарубежнікамі».

Але прафэсару мы не даем веры. Бо ў нашым селішчы ёсьць два родныя браты зь вёскі Прудок, што на Заслаўшчыне, дык аднаго зь іх людзі дражняць зарубежнікам, а другога — крывічом. Пасьля ёсьць у нас яшчэ хлапец, якога на пачатку дражнілі зарубежнікам, пасьля крывічом, а цяпер зноў дражняць зарубежнікам. Дык гэта не выглядае, каб былі розныя народы. Просім разьясьніць.

З другога боку, што рабіць з функцыйнымі — ці браць і іх у кансалідацыю, ці не? Бо ў нас быў такі функцыйны Грэчка Пятрусь і з намі быў скансалідаваўся, а як у яго функцыю забралі, то сказаў, што пойдзе ў апазыцыю, бо тут, кажа, усе варагі заселі.

Так, спадары рэдакцыя, і кажны функцыйны можа зрабіць, тым балей, што цяпер у нас функцыі абцілідацыю.

Наагул, спадары рэдакцыя, просім акуратна пячатаць інструкцыі, як весьці кансалідацыю, бо ўжо і ў нашым пятку можа пайсьці мутаніна. Янка Самасей, прыкладам, пачынае гаварыць, што трэба браць толькі шчырых і нязломных, а рэшту усіх гнаць і біць. Ксавэры Шопка дамагаецца, каб на лісту ўпісваць усіх, абы ён быў беларусам, а Піліп Канапельскі кажа, што галоўнае трэба налягаць на маральны бок і браць тых, якія ня п'юць, і нат ня кураць, а ў нас такіх няма. Так што, спадары рэдакцыя, яшчэ раз просім дайце нам інструкцыі.

А яшчэ просім насьвятліце на вашых балонах, як ідзе справа кансалідацыі па іншых селішчах і ці ўсё там гладка? Да нас дайшлі весткі, што і ў Міхайлаўцы няма салідарнасьці, бо як пачалі дзяліць фундуш, дык там паўсталі ажно чатыры франты і абвясьцілі адзін аднаго варагамі і чорнай сотняй. У Ветрагораўцы ізноў-жа ня зусім гладка. А ў Бродах, хоць там і дыктатура, але ўжо ўтварылася некалькі моцных апазыцыяў. Ды і ў вашым Вялікім Двары, як мы дачуліся, ані няма ладу. Талаку сабралі вялікую, а малацінь нечага. Ды й то кажны ў цапы падаваць пнецца, хоць і ня ўмее. Дзе-ж тут будзе парадак і згода ў працы? Апішыце пра гэта ў газэце і дайце нам правільны кірунак.

І хай сабе там адзін ў вадзін бок цягне, а другі — ў другі, а мы і надалей будзем працаваць у дружным сяброўскім спажыцьці, еднасьці, згодзе, салідарнасьці і лучнасьці. Няхай жыве!

А ліст гэты пісалі жыхары беларускага хутару ў мяшаным ДП селішчы Марнэнлёсэн наступныя: Янка Самасей, Тарас Бурбалка, Сьцяпан Кацапаў, Піліп Канапельскі і Шопка Ксавэры.

Заўвага. Зьмяшчаем гэты ліст па-першае, з гледзішча на ягоную арыгінальнасьць, а па-другое — гэты ліст сьветчыць, што нашае шырокае грамадзянства ўсё яшчэ няправільна разумее пытаньне кансалідацыі і што гэтая справа патрабуе глыбейшага высьвятленьня і далейшага валкаваньня.

Ліст перапісаў і правільнасьць яго сьцьвердзіў.

Л. Крывічанін.

Зь Беларускага Жыцьця

ЯШЧЭ АБ БЕЛАРУСКІМ ДОМЕ Ў ЛЁНДАНЕ

29 кастрычніка былі закончаныя ўсе фармальнасьці з даўно запраектаванай купляй беларускага дому ў Лёндане, а 11 лістапада беларускія арганізацыі й установы ў Вялікабрытаніі перанесьліся ўжо ў свой собскі дом.

Дата гэтая зьяўляецца да некаторай меры гістарычнай у жыцьці нашае эміграцыі, бо спасярод ёе беларусы ў Вялікабрытаніі першыя купілі собскі дом, як прамадзкую маемасьць. Гэты дзень стаўся важнай падзеяй для беларусаў у Лёндане: ужо ня трэба будзе карыстацца з чужых адрасоў для карэспандэнцыі, скончыліся цяжкасьці з шуканьнем памешканьняў для беларускіх арганізацыяў. Цяпер яны маюць сталае памешканьне ў беларускім доме. Тут-жа будзе месца й для сходаў і лекцыяў, для беларускай бібліятэкі й архіву. Тут памесьціцца рэдакцыі беларускіх часапісаў.

У беларускім доме знайдзе месца кажны беларус, каб пачытаць часапісы й кніжкі, спаткацца із знаёмымі, адпачыць. А прыехаўшым у Лёндан, тут можна будзе знайсьці начлег, а як зарганізуецца кухня, дык і цёплую страву. Адным словам беларускі дом у Лёндане станецца цэнтрам усей беларускай працы, усяго беларускага жыцьця ў Вялікабрытаніі.

Мэта куплі собскага дому, пастаўленая ў траўні 1947 г., напасьледак дасягнутая. Зь якім высілкам, зь якой натугай, — кажнаму, хто гэтай справай цікавіўся — ведама. Дасягнутая яна дзякуючы ахвярнасьці, вытрываласьці нашага грамадзянства. Адныя не пажалелі грашовых ахвяраў, другія пазыкаў, трэйція часу й працы, або навет аднаго, другога й трэйцяга разам. Таму вартасьць купленага дому ацэньваецца ня толькі грашыма, а перадусім грамадзкім капіталам, які мае большае значэньне, чымсьці грошы.

Дом складаецца з 10 пакояў і кухні з умывальняй, ваннай і ўсімі выгадамі. Да яго належыць гародчык ад вуліцы, кветнік за домам і досыць вялікі кусок агароду за ім, які даходзіць да другой вуліцы. Дом знаходзіцца ў добрым стане й адразу зьяўляецца прыгодным для жыльля. Знаходзіцца ён у цэнтральнай і вельмі прыемнай частцы гораду: пры заціshнай вуліцы, абсаджанай дрэвамі й насупраць сквэру.

(З Камунікату ЗБВБ).

СЬВЯТКАВАНЬНЕ 3-ЯЙ ГАДАВІНЫ

БЕЛАРУСКАГА СКАЎТЫНГУ Ў ВІНДЗІШБЭРГЕР ДОРФЕ

З прычыны таго, што 15 лістапада, дата заснаваньня Беларускага Скаўтынгу на чужыне, прыпадала на панядзелак, сьвяткаваньне гэтых угодкаў скаўты нашага лягеру перанесьлі на нядзелю 21-га лістапада. Раніцою ў лягерную царкву прыбылі строем скаўты і скаўткі із штандарамі. Апрача штандару 6-га Віндзішбэргердорфскага сьцягу, у царкву быў урачыста ўнесены штандар б. першага сьцягу, той бел-чырвона-белы штандар із скаўцкімі эмблемамі, які быў сёлета згаНьбены й патаптаны зарубежнікамі ў Міхельсдорфскай царкве ў дзень сьв. Юрага. Выслухаўшы сьв. літургію і малебен да сьв. Юрага, патрона скаўтынгу, скаўты скончылі на гэтым першую частку свае ўрачыстасьці. Трэба тут адзначыць вельмі прыгожае ў сваей прасьціні і шчырасьці казаньне, сказанае да моладзі настаяцелем Віндзішбэргердорфскае царквы айцом Лічко.

А гадзіне 19 вечара распачалася другая частка скаўцкае ўрачыстасьці: акадэмія і канцэрт. Тут прамаўлялі да моладзі і да перапоўненае людзьмі залі, вітаючы скаўтаў, прадстаўнікі шматлікіх грамадзкіх бел. арганізацыяў. Усе прамоўцы жадалі скаўтам далейшае плённае працы як для беларускае моладзі, так і для беларускае справы на чужыне, падчыркваючы тую вялікую і добрую прапаганду беларускага імя сярод чужых, якую мы заўдзячаем нашаму скаўтынгу. Пасьля акадэміі пачаўся ладжаны скаўцкімі сіламі канцэрт. Быў ён і на гэты раз вельмі ўдалы. Асабліва добра ўдаліся беларускія нацыянальныя танцы «Бульба» і «Лявоніха», пастаўленыя балерынай знанага ўсім Беларускага Тэатру Эстрады В. Саўчанкай, выкананыя нашымі скаўтамі. Буру сьмеху выклікалі сцэнка зь лягернага жыцьця «Кумачкі» і скэчы, асабліва надзвычай удалы скэч «Выехаў у Амэрыку», у якім былі наглядна паказаныя ўсе злыбяды й пакуты, якія мусіць пературпаць бедны ДП, хочучы выехаць на эміграцыю. Наагул, увесь канцэрт быў на высокім мастацкім узроўні і сёлетняе скаўцкае сьвята ў нашым лягеры пакінула па сабе як найлепшае ўражаньне. Людзі разыходзіліся з акадэміі з поўным задаваленьнем. Усе цешыліся, што расьце новае, здольнае, нацыянальна моцнае пакаленьне, выхаванае ў незалежніцкім духу, здаровае маральна й фізычна.

Віндзішбэргердорфскі.

Расейцы пазналіся, а Ўкраінцы — не

Расейская газэта «Новое Русское Слово» (з 14 жніўня 1948), што выходзіць у Нью-Ёрку, перадрукавала артыкул зь ведамага органу расейскіх сацыялістых меншавікоў «Социалистический Вестник» пад загалоўкам «В Советской Белоруссии». У вартыкуле праводзіцца імпэрыялістычная расейская тэндэнцыя аб тым, што беларусы — гэта неадлучная частка расейскага народу, тым ня менш у некаторых паасобных выпадках аўтар здабыўся на поўную аб'ектыўнасьць і выявіў добрую абзнаёмленасьць зь некаторымі пытаньнямі беларускага жыцьця.

Гэтак між іншым аб ролі г. зв. Беларускай Цэнтральнай Рады й былага ейнага прэзыдэнта з ласкі гітлераўскае СС-генэрала Астроўскага ён піша дасло́ўна гэтак:

«Ненавідзячы народ, як толькі можна, немцы адначасна стараліся іграць на беларускім нацыяналізме. Была арганізаваная Беларуская Цэнтральная Рада на чале з праф.. Астроўскім, якая імкнулася згуляць ролю мар'янэтачнага «ўраду». Здаецца, гэты спадар і па сяньняшні дзень дамагаецца сваіх «правоў» на Беларусь. Тое, што было трагэдыяй тады, зьяўляецца фарсай сяньня».

Як бачым, навет і амэрыканскія расейцы дастаткова пазналіся на незавіднай ролі Беларускай Цэнтральнай Рады й шкоднай дзейнасьці Астроўскага. Шкада толькі, што многія ўкраінцы, так блізкія нам супольнымі імкненьнямі й супольным змаганьнем з адным і тым самым ворагам, ня могуць ці проста ня хочуць дагэтуль пазнацца на запраўднай ролі ў беларускім руху Астроўскага. Гэтак між іншым украінскія газэты ў ЗША — «Свобода» і «Наше Життя» ды ўкраінская газэта ў Канадзе «Канадійський Ранок» із славамі прызнаньня часта рэкламуюць Беларускую Цэнтральную Раду й стаўленіка Астроўскага ў ЗША, а ў мінулым ня меншага за Астроўскага шкодніка беларускай нацыянальнай справе, д-ра І. Ермачэнку. Але што дзіўней, дык гэта тое, што й «Українська Трибуна» ў № 77 за 18 лістапада няведама для якой мэты знайшла патрэбным за амэрыканскай украінскай прэсай заняцца рэклямаваньнем Беларускай Цэнтральнай Рады й ейнага «прадстаўніка ў ЗША» І. Ермачэнкі (!?).

Нас асабліва дзівіць, што некаторая ўкраінская прэса й некаторыя ўкраінскія дзеячы бяскрытычна, не патурбаваўшыся зьвярнуцца за інфармацыямі да адпаведных беларускіх установаў, хапаюцца за першага лепшага «беларускага дзеяча», што да іх зьвіцца, і дапамагаюць яму «вылазіць у людзі». Такі спосаб украінскай «помачы» беларусам падобны да «мядзьведзевай услугі». Апрача таго ёсьць яна небясьпечная й для самых украінцаў, бо рызыкуюць яны ня толькі скампраміт авацца асабіста, а й проста натрапіць на розных замаскаваных маскоўскіх агентаў (што фактычна ўжо й зроблена).

Дзівіць нас яшчэ й тое, што Астроўскаму й Ермачэнку, як ведамым палітычным авантурыстым, не ўдалося пралезьці **да ніводнага** з паняволеных Масквою народаў, апрача ўкраінцаў (!). Няўжо-ж узапраўды гэныя ўкраінскія палітыкі й рэдактары настолькі ня цікавяцца беларускай прэсай і беларускім вызвольным рухам ды ня ведаюць, што ўзапраўдным рэпрэзэнтантам беларускага вызвольнага руху зьяўляецца Ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі, вызнаваны дэ юрэ ўрадам УНР, а не гітлераўскі «эрзац» у форме г. зв. Беларускай Цэнтральнай Рады?

ВЫМОГІ ПРЫ ЭМІГРАЦЫІ Ў ЗША

Эміграцыйны цэнтр ІРО на Нямеччыну ў бюлетэні з дня 7.11.48 інфармуе аб эміграцыі ў Амэрыку згодна ДП акту з 1948 году. Як ведама, Амэрыка прыймае 205 тысяч ДП і ўцекачоў, якія карыстаюцца з апекі ІРО. З гэтай колькасьці прыймаюцца 2.000 чэскіх уцекачоў і 3.000 сіротаў да 16 год.

Кандыдаты на выезд у Амэрыку павінны быць прызнанымі ДП і ўцекачамі згодна канстытуцыі ІРО. Яны мусяць мець права да эміграцыі згодна законаў ЗША, прыбылі ў Нямеччыну ад 1.9.1939 да 22.12.1945 уключна, мелі сталае месца затрыманьня ў Нямеччыне на 1.1.1948 і маюць у Амэрыцы забясьпечанае памешканьне й працу.

Ёсьць тры роды такіх забясьпечаньняў (гарантыяў) памешканьня й працы: 1) індывідуальная гарантыя, якая зьяўляецца пісьмовым запэўненьнем пэўнай асобы ў Амэрыцы для аднае асобы (ці асобаў) у Нямеччыне, 2) гарантыя выстаўленая амэрыканскімі вольнымі арганізацыямі, прызнанымі законам, прычым гарантыя можа быць выстаўленай на абазначаную асобу або ананімовай, 3) гарантыя публічных або прыватных арганізацыяў — фэдэральных, штатавых ці месных уладаў або прыватных інстытуцыяў. Гэтыя гарантыі могуць быць таксама іменныя ці ананімовыя.

Гарантыі перасылаюцца ДП Камісіі ў Вашынгтоне. Яны ня могуць перасылацца на рукі кандыдата.

Пяршынство пры эміграцыі ў ЗША маюць тры катэгорыі асобаў: земляробскія работнікі, будаўляныя работнікі й сваякі грамадзянаў ЗША. Перавагу пры пяршынстве маюць тыя асобы, якія дзейна змагаліся з аружжам супраць ворагаў ЗША ў -2ой сусьветнай вайне, і тыя, што на 1.1.48 г. жылі ў лягерах ДП.

Усе афідавіты, выданыя як прыватнымі асобамі, так і арганізацыямі ЗША, зьяўляюцца няважнымі. Каб дацца магчымасьць уезду ў Амэрыку асобам зь Нямеччыны, трэба выставіць новы дакумант — гарантыю на прыймо і пераказаць у ДП Камісію ў Вашынгтоне. Фармуляры для гарантыяў атрымоўваюцца з ДП Камісіі ў Вашынгтоне.

Усе віды гарантыяў перасылае Вашынгтонская Камісія ДП свайму ўпаўнаважанаму на Нямеччыну, які знаходзіцца ў Франкфурце, а апошні пераказвае іх свайму прадстаўніцтву пры эміграцыйным цэнтры ІРО. Прадстаўніцтва Вашынгтонскай Камісіі ў Нямеччыне не рэгіструе асобаў і не прыймае гарантыяў. Рэгістрацыю на выезд праводзіць ІРО, калі асоба знаходзіцца на сьпісе, пераказаным Вашынгтонскай Камісіі ДП.

Пры эміграцыі ў Амэрыку вымагаюцца наступныя асабовыя дакумэнты: 1) пасьветчаньне аб нараджэньні, 2) пасьветчаньне аб шлюбе, 3) пасьветчаньне аб разводзе, 4) дакумэнт з вайсковае службы, 5) кажны іншы дакумэнт, адпаведны для сьцьверджаньня асьбовасьці тых, якія падпадаюць пад ДП акт ці пад эміграцыйныя законы ЗША. Дакумэнты, якія прыймаюцца замест мэтрыкі нараджэньня: старыя школьныя пасьветчаньні, пасьветчаньні аб хрысьце, падатковыя квіты, вайсковыя дакумэнты, а таксама іншыя дакумэнты, выданыя краінай паходжаньня асобы перад 1945 г.

Сужэнствы павінны мець дакумэнт аб шлюбе. Калі яны такога ня маюць, дык павінны зьвярнуцца да нямецкага штандэсамту і паўторна ўзяць шлюб. Папярэджваецца аб адказнасьці за фальшаваньне дакумэнтаў. У выпадку выкрыцьця, такія асобы трацяць права на эміграцыю ў ЗША і прыцягваюцца да судовае адказнасьці.

Юрысконсуль.

КАМПАЗЫТАР КУЛІКОВІЧ УЖО ЗДАРОВЫ

Заслужаны беларускі кампазытар М. Куліковіч, зь якім падчас гастрольнага падарожжа Беларускага Тэатру Эстрады ў Аўгзбургу здарыўся нешчасьлівы выпадак пакалечаньня, ужо выздаравеў і 11-га лістапада вярнуўся ў лягер Віндзішбэргердорф да сваё тэатральнае трупы, мастацкім кіраўніком якое ён зьяўляецца. Падаючы аб гэтым да ведама грамадзянства, выказваем на гэтым месцы сп. кампазытару М. Куліковічу нашы зычэньні здароўя й далейшых посьпехаў у ягонай вялікай працы на карысьць беларускага нацыянальнага мастацтва.

МІЖНАРОДНЫ ЗЬЕЗД ЖУРНАЛІСТЫХ СЯРЭДНЯ-ЎСХОДНЯЙ ЭЎРОПЫ

27 і 28 лістапада сёлета адбываецца ў Парыжы міжнародны зьезд журналістых з краёў сярэдня-ўсходняй Эўропы, якія знаходзяцца сяньня на эміграцыі. На зьезд запрошаныя й бяруць у ім удзел і беларускія журналістыя з Ангельшчыны, Францыі й Нямеччыны. У склад беларускай дэлегацыі зь Нямеччыны ўваходзяць між іншым два сябры Рэдакцыі «Бацькаўшчыны».

ЯК ЗАГІНУЎ ІЛЬЯШЭВІЧ?

Наш карэспандэнт з Ватэнштэту перасылае наступныя весткі аб трагічнай сьмерці Хведара Ільяшэвіча:

6 лістапада сёлета быў разьвязаны «праваслаўны лягер» «Плінкэ» ў Баруме, а жыўшыя там «беларусы» пераехалі ў беларускі лягер АБЦ у Ватэнштэце ў ліку 40 асобаў. Камендант лягеру Сьвятаслаў Коўш прыкладаў усю сваю энэргію й магчымасьці, каб як найлепей задаволіць прыехаўшых, пэўная частка якіх, да рэчы, была ў свой час выкінутая з гэтага лягеру за дывэрсыйную расейскую работу. У ліку прыехаўшых, як «грубыя рыбы» — сп. сп. Буглай, Гаршкалеп, ацец Ражановіч. Астальныя — гэта «цёмная маса», якая адпаведна гэтаму была менш цёпла прынятая й дастала горшыя памешканьні.

Гэтага-ж 6 лістапада вечарам у сп. Каўша адбыўся з гэтае нагоды баль. А гадзіне 10 — 11 вечарам удзельнікі балю задумалі праехацца лягкавым аўтамабілем у Лебэнштэт да аднаго паляка — удзельніка гэтага балю. Яны адправіліся ў складзе Каўша, Ільяшэвіча, шофера-расейца, успомненага паляка з Лебэнштэту й аднаго Румына з Гэртэ — усе добра падвыпіўшы. У апошнюю хвіліну перад ад'ездам жонка Каўша сілаю выцягнула з машыны й павяла да хаты. Астальныя паехалі й зараз-жа каля Гумі-Бангоф папалі пад едучую насупраць грузавую аўтамашыну. У выніку гэтага ўсе на месцы загінулі, у тым ліку й Хведар Ільяшэвіч.

Ватэнштэцкі.

У СЯБЕ ТЭРОР — НАВОНКІ ДЭМАГОГІЯ

Падчас нарады італьянскага парляманту аб штрайкавым законе кіраўнік хрысьціянскага прафэсыянальнага саюзу Пасторэ зачытаў наступны праект пастановы: «Работнік, які пакіне сваю працу, ня будзе атрымліваць заработнай платы й у выпадку, калі гэтым спрычыніць шкоды фабрычнай працы, будзе безадкладна звольнены й на працягу шасьці месяцаў ня будзе прыняты на працу ніякім іншым прадпрыемствам».

Камуністыя й левыя апазыцыйныя групы паднялі ў сувязі з гэтым вялікую сумятоху ў знак пратэсту супраць такога «недэмакратычнага» праекту. Тады Пасторэ спакойна заявіў, што ён толькі прачытаў адзін параграф з савецкага закону аб працы.

АД РЭДАКЦЫІ

Зь незалежных ад Рэдакцыі тэхнічных прычынаў наступны нумар «Бацькаўшчыны» выйдзе з днём 12 сьнежаня 1948 г.

ШУКАЮЦЬ

Кошт абвестак — 10 фэнігаў за кажнае слова. Аплата наперад.

Шелег Магдалену, зь вёскі Гаўрыльчыцы Лунінскага павету — М. Койка.

Весткі просім слаць на Адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Варанэцкага Ўладыслава, які прабывае ў Амэрыканскай зоне Нямеччыны — Шкляроўскі І.

Брата **Дварэцкага Сяргея** з пад Радашкавіч — брат Дварэцкі Пётра.

Весткі прысылаць на Адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ ПАЗА НЯМЕЧЧЫНАЙ

1. У Вялікабрытаніі:
Association of Whiteruthenians in Gr. Britain.
52, Penn Road, Holloway, London N. 7. England.

2. У Францыі:
Union des Travailleurs Bielorussiens en France
26 Rue de Montholon, Paris 9. France.

3. У Бэльгіі:
Mr. Kalinka Mikalaj,
Rue de Bavendoel 4. Milmort-Liege. Belgique.

4. У Канадзе:
Mr. Pituska Joseph,
65, Boldwin St. Toronto, Ont. Canada.

5. У Аргентыне:
Asociacion Bielorusa en la Argentina,
Calla Maza, 150. Buenos-Aires. Argentina.

Непасрэдна з гэтых Прадстаўніцтваў трэба ў далейшым выпісваць «Бацькаўшчыну» й там-жа ўрэгулёўваць належнасьць за яе.

Артыкулы, падпісаныя прозьвішчам або ініцыяламі аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

Whiteruthenian Weekly „The Fatherland"
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 20 July 48, Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Licensee: Wladimir Bortnik.
Edited by: Whiteruthenian National Commitee.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 3a.